

Predstavitev in ocena monografije *Vodenje skupin za učenje učenja: strokovni napotki za učitelje individualne, skupinske in dodatne strokovne pomoči ter svetovalne delavce*

Presentation and Evaluation of the Monograph *Leading Groups for Learning to Learn: Professional Guidelines for Teachers of Individual, Group and Additional Professional Help and Counsellors*

Dr. Urška Žerak

Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta
urska.zerak@pef.uni-lj.si

Izvleček

Ključne besede:

samoregulacijsko učenje, učenci z učnimi težavami, skupine za učenje učenja, recenzija.

Monografija *Vodenje skupin za učenje učenja* predstavlja pomembno obogatitev slovenskega strokovnega prostora, še posebej z vidika razmišljanja o pomenu učne samoregulacije in urjenja spretnosti samoregulacijskega učenja pri učencih z učnimi težavami v okviru skupin za učenje učenja. Temelji na sodobnih znanstvenih spoznanjih samoregulacijskega učenja, izvršilnega funkcioniranja in kompetence učenja učenja, ki so podprta z relevantnimi mednarodnimi študijami in izsledki slovenskih raziskav. Monografijo bogatijo praktični prikazi sistematičnega izvajanja skupin za učenje učenja ter njihova natančna evalvacija.

Abstract

Keywords:

self-regulated learning, students with learning difficulties, groups for learning to learn, review.

The monograph *Leading Groups for Learning to Learn* represents an important enrichment of the Slovenian professional literature, especially in terms of reflection on the importance of self-regulated learning and training self-regulated learning skills in students with learning difficulties in groups for learning to learn. It is based on modern scientific findings on self-regulated learning, executive functions, and the learning to learn competence, which are supported by relevant international and national studies. The monograph is enriched by practical demonstrations of the systematic implementation of learning groups and their detailed evaluation.

V času hitrih in negotovih družbenih sprememb je kompetenca učenje učenja, ki temelji na znanju in vseživljenjskem učenju ter predpostavlja učenčovo aktivno vlogo v učnem procesu, še posebej pomembna. Učenci bodo namreč morali svoje znanje uporabiti v neznanih in spreminjajočih se okoliščinah, za kar bodo potrebovali širok nabor spretnosti in strategij, ki jim bodo pomagale, da bodo premagali izzive, s katerimi bodo soočeni (OECD, 2018). Pri tem je zlasti za učence z učnimi težavami izjemno pomembno, da se naučijo spretnosti in strategij, s katerimi lahko postanejo samostojni in prevzamejo nadzor nad lastnim učenjem (Trias idr., 2021).

Konec leta 2023 so v Svetovalnem centru za otroke, mladostnike in starše Ljubljana izdali monografijo *Vodenje skupin za učenje učenja: strokovni napotki za izvajalce dodatne strokovne pomoči* avtoric dr. Tanje Černe, Lare Hodej, Brigitte Jahić in Ane Šuštar Meglen. Monografija celostno predstavi strokovne napotke za sistematično razvijanje samoregulacijskega učenja učencev s splošnimi in specifičnimi učnimi težavami ter sopojavnimi motnjami. Temelji na relevantni in sodobni znanstveni literaturi. Posebno vrednost monografije predstavlja aplikativni prikaz sistematičnega izvajanja skupin za učenje učenja ter natančna evalvacija avtentičnih izkušenj izvajanja skupin za učence z učnimi težavami. Bralcem omogoča, da prek opisov konkretnih primerov in vprašanj za razmislek poglobljeno razmišljajo o prebranem ter razvijajo svoje znanje in kompetence s področij učne samoregulacije in učenja učencev z učnimi težavami.

Monografija je razdeljena na teoretični in empirični del, ki se smiselno prepletata in dopolnjujeta. V prvem delu dr. Tanja Černe predstavi ključna teoretična izhodišča samoregulacijskega učenja, izvršilnih funkcij in kompetence učenje učenja, razvoj in sodobne modele učne samoregulacije ter koncept samoregulacijskega učenja umesti v okvir kompetence učenje učenja. Sledi poglavje o značilnostih učencev s splošnimi in specifičnimi učnimi težavami ter učencev s sopojavnimi motnjami z opisi konkretnih primerov učenja učencev z učnimi težavami. Tretje poglavje je namenjeno predstavitvi strategij razvoja in krepitve učne samoregulacije pri učencih z učnimi težavami v okviru petsto-

penjskega hierarhičnega modela odziva na obravnavo. V tem poglavju so med besedilom navedene tudi izkušnje specialne in rehabilitacijske pedagoginje o uporabi posameznih strategij za krepitev samoregulacijskih spretnosti pri učencih s splošnimi in specifičnimi učnimi težavami, kar dobro osmišlja in konkretno ponazarja uporabo znanstveno podprtih spoznanj v pedagoški praksi. V okviru tega poglavja je opisan tudi trening učne samodeterminacije (Černe, 2020), ki obsega razvoj samozagovorniških spretnosti ter strategij samoregulacije motivacije. Četrto poglavje je namenjeno konceptualizaciji skupine za učenje učenja in vključuje tudi konkretna navodila za izvedbo skupine s predlogami za refleksijo in evalvacijo. Poglavje zaokroža predstavitev evalvacijske študije o treningu učne samoregulacije v skupini za učenje učenja. Vsa poglavja teoretičnega dela odlikuje predstavitev temeljnih teoretičnih izhodišč in sodobnih pristopov z opisi novjših raziskovalnih ugotovitev ter njihova smiselna integracija. Posebno dragoceni so opisi konkretnih primerov uporabe sodobnih znanstvenih spoznanj pri pedagoškem delu z učenci z učnimi težavami.

V drugem delu monografije so predstavljeni primeri treh skupin za učenje učenja z opisom delovanja, evalvacijo in refleksijo izvajalk skupin. Primeri so podrobno opisani, celostne refleksije in evalvacije pa bodo zagotovo koristne vsem, ki se bodo lotili praktične izvedbe skupin za učenje učenja. Posebna dodana vrednost monografije so dodatna gradiva, namenjena strokovnim delavcem v praksi: različni vprašalniki za učence, dijake in starše o samoregulacijskem učenju in učni samodeterminaciji, vprašanja za razvoj metakognitivnih bralnih spretnosti, opomniki in nasveti za boljše učenje, vprašanja za refleksijo lastnega delovanja za starše in pedagoške delavce. Dodani so tudi primeri dnevnih učnih priprav ter evalvacijski vprašalniki.

Avtorice ugotavljajo, da ima obiskovanje skupin za učenje učenja ob rednem učenju in urjenju kognitivnih, metakognitivnih in motivacijskih učnih strategij pozitivne učinke za učence z učnimi težavami, ki se kažejo v prevzemanju nadzora nad lastnim učenjem, v večji samostojnosti učencev, izboljšanju učne samopodobe in višji vključenosti v vzgojno-izobraževalni proces. Strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju

bodo zagotovo koristni nazorno opisani primeri iz neposredne šolske prakse.

Monografija sledi sodobnim didaktičnim načelom, in sicer se vsako poglavje začne s kratko napovedjo vsebine in ključnimi pojmi, ki jih bo bralec spoznal v poglavju. K jasnosti in nazornosti vsebine pripomorejo tudi preglednice in shematski prikazi, odebeljeni bistveni deli besedila ter povzetki vsebine posameznih poglavij, ki bralcu pomagajo pri hitrejšem razumevanju besedila.

Delo je vsekakor pomemben doprinos za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju. Prvenstveno je namenjeno strokovnjakom, ki se v praksi ukvarjajo z razvijanjem učne samoregulacije: učiteljem individualne, skupinske in dodatne strokovne pomoči, svetovalnim delavcem ter drugim strokovnim delavcem na področju vzgoje in izobraževanja, pa tudi širše. Zagotovo bo tudi dragocena študijska literatura za študente tovrstnih študijskih smeri. ■

Viri in literatura

Černe, T. (2020). *Vpliv tipa intervencijskega treninga na učno motivacijo mlajših mladostnikov z disleksijo* [Doktorska disertacija]. Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta. <http://pefprints.pef.uni-lj.si/6215/>

Černe, T., Hodej, L., Jahić, B., Šuštar Meglen, A. (2023). *Vodenje skupin za učenje učenja: strokovni napotki za učitelje individualne, skupinske in dodatne strokovne pomoči ter svetovalne delavce*. Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Ljubljana.

OECD (2018). *Education 2030: The future of education and skills. Position paper*. <https://www.oecd.org/education/Global-competency-for-an-inclusive-world.pdf>

Trias, D., Huertas, J. A., Mels, C., Castillejo, I. in Ronqui, V. (2021). Self-regulated learning, academic achievement and socioeconomic context at the end of primary school. *Interamerican Journal of Psychology*, 55(2), e1509–e1509. <https://doi.org/10.30849/ripij.v55i2.1509>

IZ ZALOŽBE ZAVODA RS ZA ŠOLSTVO

Priročnik za kvalitetno pripravo in izvajanje **razširjenega programa osnovne šole** je sestavljen iz dveh delov: **Kurikuluma za razširjeni program osnovne šole** in **Navodil za uvajanje razširjenega programa**.

Kurikulum za razširjeni programa osnovne šole temelji na:

- teoretičnih in empiričnih raziskavah,
- petih letih izkušenj uvajanja novega koncepta razširjenega programa na 144 šolah,
- didaktičnih strategijah za razvoj prečnih veščin in vseh
- vrst pismenosti,
- načelih osnovnošolskega izobraževanja in ciljih, med katerimi sta pomembna povezovanje obveznega in razširjenega programa ter ustvarjanje pogojev za **spodbudno učno okolje** ter za **zdrav in celostni osebni razvoj učencev**.

Cena: 11, 00 €

Kurikulum je strokovno besedilo, namenjeno učiteljicam in učiteljem, ravnateljicam in ravnateljem ter drugim strokovnim delavcem, ki načrtujejo, izvajajo in evalvirajo dejavnosti razširjenega programa v osnovni šoli.

Priročnik navodila za uvajanje razširjenega programa skupaj s splošnimi didaktičnimi priporočili podajajo pomembne usmeritve za načrtovanje, organizacijo in izvedbo dejavnosti razširjenega programa z učenci.

Priročnik lahko naročite po pošti (Zavod RS za šolstvo, Poljanska c. 28, 1000 Ljubljana), elektronski pošti (zalozba@zrss.si) ali na spletni strani www.zrss.si/spletna-knjigarna/. Priročnik je na voljo tudi brezplačno v PDF obliki na spletni strani ZRSS.

